

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

احکام عبادی نماز یا
احکام و دستورات فقهی
در باب نماز

❦❦❦

کاری از کار گروه آموزشی
مهد قرآن کریم و ولایت استان اصفهان

❦❦❦

احکام عبادی نماز یا احکام و دستورات فقهی در باب نماز / کارگروه
آموزشی مهد قرآن کریم و ولایت استان اصفهان - اصفهان: کهن دژ: انتشارات
مهاد، انتشارات نقش نگین، ۱۳۹۰.

ISBN 978-600-5386-32-5

ص ۵۶

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

موضوع: ۱.

۲۹۷/۱۵۹

۱۳۹۰ ت ۸ ع / ۱۰۴ BP

۲۴۴۳۱۶۲

کتابخانه ملی ایران

احکام عبادی نماز یا

احکام و دستورات فقهی در باب نماز

کارگروه آموزشی مؤسسه
مهد قرآن کریم و ولایت استان اصفهان

ناشر / کهن دژ □ ناشر همکار / مهاد، نقش نگین
صفحه آرای / مهدی نحوی □ ویراستار: محمد رضا میرزایی
تولید / روابط عمومی مهد قرآن کریم □ طرح جلد / محمد مهدی شرکت
شمارگان / ۳۰۰۰ نسخه □ نوبت چاپ / اول، ۱۳۹۰
چاپخانه / حافظ □ صحافی / بهار □ شابک: ۵-۳۲-۵۳۸۶-۶۰۰-۹۷۸
قیمت: ۱۵۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۶	مقدمه
۱۳	الف. شرایط مقدماتی نماز و نمازگزار
۱۳	وضو
۱۴	واجبات وضو
۱۴	اول: نیت
۱۴	دوم: شستن صورت... از بالای پیشانی تا چانه
۱۵	سوم: شستن دستها... از آرنج تا سر انگشتان
۱۵	چهارم: مسح سر
۱۶	پنجم: مسح روی پاها
۱۷	وضوی جبیره‌ای
۱۹	تیمم
۱۹	۱. پیدا نکردن آب
۱۹	۲. مشقت بیش از حد
۲۰	۳. ترس از ضرر
۲۰	۴. نیاز به آب برای حفظ جان
۲۰	۵. نیاز به آب برای تطهیر
۲۰	۶. نداشتن آب مباح
۲۰	۷. نداشتن وقت برای وضو یا غسل
۲۱	چیزهایی که تیمم بر آنها صحیح است
۲۱	طریقه تیمم
۲۲	دومین مطلب در شروع نماز، رو به قبله بودن است
۲۲	احکام قبله

- ۲۳..... سومین مطلب در شروع نماز، پوشانیدن بدن است.
- ۲۳..... پاک بودن لباس نمازگزار
- ۲۴..... پوشاننده بودن
- ۲۴..... غصبی نبودن
- ۲۵..... از اجزاء مردار نبودن
- ۲۵..... از اجزاء حیوان حرام گوشت نبودن
- ۲۵..... حلال یافت نبودن
- ۲۶..... چهارمین مطلب در شروع نماز مکان نمازگزار:
- ۲۶..... مکان نمازگزار چند شرط دارد
- ۲۶..... غصبی نبودن مکان
- ۲۶..... استقرار مکان
- ۲۷..... توسع و فراخی مکان
- ۲۸..... **ب. واجبات نماز**
- ۲۸..... نیت
- ۲۹..... تکبیرة الاحرام
- ۳۰..... قیام (ایستادن)
- ۳۱..... قرائت
- ۳۲..... رکوع
- ۳۳..... سجود
- ۳۴..... چیزهایی که سجده بر آن صحیح است
- ۳۵..... تشهد
- ۳۵..... سلام
- ۳۶..... ترتیب
- ۳۶..... موالات
- ۳۸..... **ج. مستحبات نماز**
- ۳۸..... اذان و اقامه
- ۳۸..... قنوت
- ۴۰..... **د. شکات نماز**
- ۴۰..... شک در اجزا

۴۱	شک در اصل نماز.....
۴۱	شک در رکعات.....
۴۳	نماز احتیاط و سجده سهو.....
۴۵	هـ. مبطلات نماز
۴۶	یک مسأله فرعی.....
۴۷	نمازهای واجب عبارتند از:.....
۴۷	نمازهای یومیّه (روزانه).....
۴۸	نماز طواف واجب خانه خدا (در مسجدالحرام).....
۴۸	نماز میت.....
۴۸	نماز قضا، و نمازهای پدر و مادر.....
۴۹	نماز نذر.....
۴۹	نماز آیات: نماز نشانه‌ها.....
۵۰	نمازهای مستحب
۵۰	نمازهای نافله.....
۵۱	نماز غفیله.....
۵۱	نماز تحیت مسجد.....
۵۲	نماز عید غدیر.....
۵۲	نماز وحشت.....
۵۲	نماز اموات.....
۵۲	نماز زیارت معصومین.....
۵۳	نماز امام زمان.....
۵۳	نماز شکر.....
۵۳	نمازهای ماهانه.....
۵۴	و. نمازهای متفاوت در حکم وجوب یا استحباب
۵۴	نماز جمعه.....
۵۴	نماز عیدین.....

مقدمه

تو می‌گویی نماز خواندن با خدا سخن گفتن است و حضور او را درک کردن، اما نماز تو یک ورزش تکراری است بدون هیچ اثر اخلاقی و اصلاح عملی، صبح و ظهر و شب انجامش می‌دهی، اما نه معانی الفاظ و ارکانش را می‌دانی و نه نفس حقیقی و هدف اساسیش را می‌فهمی.

تصورش را بکن، کسی با مخاطبی مشغول حرف زدن باشد اما خودش نفهمد چه می‌گوید! وسواس و دقت به خرج دهد که الفاظش درست تلفظ شود، اما اصلاً نمی‌فهمد که چه می‌گوید و چه می‌خواهد! اگر تو به جای آن مخاطب بودی چه پاسخ می‌دادی به کسی که هر روز از روی عادت پنج مرتبه به در خانه‌ات آید و خواسته‌ای که نمی‌داند چیست را هربار تکرار کند؟

پدر، مادر، فاصله است از نمازی که تو می‌خوانی و مرا دعوت به

خواندنش می‌کنی با نمازی که باید خوانده شود و دعوت به خواندنش شده‌ایم.^۱

طسب عشق مسیحا دم است و مشفق، لیک

چو درد در تو نبیند کرا دوا کند^۲

جابر بن عبدالله انصاری می‌گوید:

روزی به همراه مولای متقیان، امام علی علیه السلام بودم، شخصی را دیدیم که مشغول نماز است، حضرت او را مخاطب خود قرار داد و به فرمود: آیا معنا و مفهوم نماز را می‌دانی که چگونه و برای چه می‌باشد؟ او در پاسخ امام گفت: آیا برای نماز مفهومی غیر از عبادت هم هست؟

حضرت فرمود: آری، به حق آن کسی که محمد صلی الله علیه و آله را به نبوت مبعوث گردانید، نماز دارای تأویل و مفهومی است که تمام معنای عبودیت در آن خواهد بود. پس امام گوشه‌ای از اسرار و حقایق نماز را برای او بازگو نمودند.

نماز، بیان نیاز و عشق است، از ابتدا تا انتها.

انتهایی که به سلام می‌رسد، شاید بدین معنا که پایان نماز، شروع کلام است و آغاز دیدار، دیدار با آنان که احضارشان کردی و به آنان

۱. برداشتی آزاد از کتاب پدر مادر ما متهمیم.

۲. حافظ.

سلام گفتی:

السلام عليك ايها النبي.

لحظه ای درنگ، با سلام نخست چه کسی را به حضور خوانده ای؟ نبی رحمت، نبیی که منشا تمام ایدولوژی و باورهای اعتقادی و سرچشمه تمام افکار توست، و چه با شکوه دعوت و حضور یست اگر درک این معنا و حضور را داشته باشیم.

السلام علينا و على عباد الله الصالحين

تنهایی شکسته می شود و خلا بر می شود، سلام بر من، منی که تنها مانده بودم وارد یک گروه می شوم، دیگر نه من تنها، من همراه شده با عباد صالح خدا، اصلاً گروه به من عرضه می شود و من با دیگرانی همراه می شوم که شاید در زبان و ملیت با من تفاوت دارند، اما احساسهایی پاک و درست دارند عباد الله الصالحين و من اکنون با تمام آنانم.

غرض ز مسجد و میخانه ام وصال شماست

جز این خیال، ندارم خدا گواه من است

مگر به تیغ اجل خیمه برکنم و رنی

رمیدن از در دولت دوست نه رسم و راه من است^۱

اینکه نماز و رای این ظاهر، حقیقتی عالی و والا دارد بر کسی

پوشیده نیست و کس را منکر آن نیست، اما نمی‌شود به این حقیقت و باطن رسید مگر از ظاهری درست و مقبول.

آنچه ما در این مقال قصد کرده‌ایم به بیان و تبیینش بپردازیم، سخن از اسرار و حقایق نماز و روح عبادی آن نیست، بلکه توضیحی است کامل، اما اجمالی پیرامون احکام عبادی و ظاهری نماز.

• اگرچه مسایل فقهی عبادی نماز دامنه‌ای وسیع دارد و مسایل آن بسیار می‌باشد و اطلاع از آن لازم است، اما از آن رو که بیان تمامی این مسایل، جزوه را از حالت آموزشی خارج می‌گرداند و از نظر مطالب، حجمی بسیار بدان می‌داد از بیان تمام موارد صرف نظر کردیم و فقط گزیده‌ای از عناوین اصلی در باب نماز را بیان داشتیم.

• ملاک برای انتخاب موضوعات، معطوف گردید به مسایلی که بیشتر مورد احتیاج است و غالباً مورد سوال واقع می‌گردد. (مثلاً در مورد راههای تشخیص قبله برای کسی که در بیابان گم شده و یا موضوعات شبیه به آن که کمتر مورد سوال می‌باشد هیچ سخنی به میان نیاورده‌ایم)

• در برخی از مسایل بیان شده در این جزوه، بین مراجع عظام تقلید اختلاف نظراتی وجود دارد، اما سعی ما بر این بود تا حکمی را بیان کنیم که با نظر بیشتر مراجع هم سویی داشته باشد.

• سعی بر این بود تا برای سهولت در فهم، از عبارت و اصطلاحات

خاص توضیح المسائلی اجتناب کنیم، اما در برخی موارد نیز ناگزیر گشتیم از این کلمات بهره بگیریم که امیدواریم صعوبتی برای تفهیم مطلب ایجاد نکرده باشد.

• با توجه به اینکه سر فصلهای آموزش نماز برای هر ترم تقسیم بندی گشته و هر بخش تحت یک عنوان کلی درسی قرار گرفته، ما هیچ اشاره ای به اذکار و عبارات نماز در این جزوه نداشته ایم و فقط در مورد احکام عبادی آن سخن گفته ایم.

(مثلا در بحث رکوع یا سجود، مطلبی در مورد اینکه چه ذکر لازم است گفته شود سخنی به میان نیامده)

• از آنجا که بیشتر مسایل بیان شده از رساله ای امام خمینی رحمه الله علیه می باشد، لزومی به ذکر منبع مسایل در پاورقی ندیدیم، در مورد اشعار انتخابی نیز، با توجه به اینکه جزوه، جزوه ای فقهی است نه ادبی، فقط به ذکر نام شاعر بسنده کردیم.